

Innst. 48 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 5 L (2009–2010)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i domstoloven mv. (godkjenning av sidegjere-mål for dommarar mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonen inneheld forslag til visse endringar i reglane om godkjenning av sidegjere-mål for dommarar. For det første foreslår departementet at domstoloven § 121 c første ledd, som nemner opp kva for sidegjere-mål som krev godkjenning, får eit nytt punkt om plikt til å søkje om godkjenning for å ta på seg granskingsoppdrag. Også etter dagens reglar er det i mange tilfelle plikt til å søkje om godkjenning av granskingsoppdrag. Den regelen som departementet foreslår, utvidar plikta noko. I tillegg vil endringane gjere det klårare kva plikta femner.

Myndet til å godkjenne sidegjere-mål for dommarar ligg i dag hos Domstoladministrasjonen, eventuelt hos leiaren av domstolen på grunnlag av delegasjon frå Domstoladministrasjonen. I proposisjonen foreslår departementet at det skal høre under justitarius i Høgsterett å avgjere søknadar om godkjenning av sidegjere-mål frå dommarar i Høgsterett, og at vedtaket skal vere endeleg. Dette forslaget har samanheng med Høgsteretts konstitusjonelle stilling.

Etter domstoloven og straffeprosessloven må ein ha juridisk embetseksamen med "beste karakter" for å bli utnemnd til dommar i Høgsterett, førstelagmann, lagmann eller riksadvokat. Vidare må ein etter domstoloven ha juridisk embetseksamen med "beste eller næstbeste karakter" for å bli utnemnd til lagdommar eller tingrettdommar eller tilsatt som dommarfullmektig. I løpet av dei siste åra er karaktersys-

temet ved dei juridiske fakulteta endra, og det er blitt tvil om kva for krav til eksamensresultat som ligg i dei aktuelle føresegnene. I proposisjonen foreslår departementet å oppheve krava til "beste" eller "beste eller næstbeste" karakter. For dommarar vil det følgje av domstoloven at det framleis skal stillast store krav til faglege kvalifikasjonar. Forslaga er ein konsekvens av tekniske endringar, og inneber ikkje at det for nokon av stillingane skal leggjast mindre vekt på eksamenskarakterar ved utnemningar enn i dag.

Indirekte får oppheving av karakterkrava i domstoloven og straffeprosessloven verknad for fleire enn dommarar og riksadvokat. Dette skyldes at lovgjevinga om andre stillingar og verv i mange tilfelle viser til dei krava som gjeld for til dømes høgsterettsdommarar. Mellom anna gjeld dette for stillinga som generaladvokat.

I tillegg til karaktersystemet, er også namnet på dei ulike universitetsgradene endra. Sidan 2005 tildel dei juridiske fakulteta ikkje lenger juridisk embetseksamen, men graden "master i rettsvitenskap". Dei føresegnene i lovgjevinga som krev juridisk embetseksamen må difor no tolkast slik at dei krev anten juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. I motsetnad til det som gjeld for karakterkrava, er denne utvida tolkinga sjølvst. Proposisjonen inneheld likevel forslag om at dei føresegnene i domstoloven og straffeprosessloven som nemner juridisk embetseksamen, blir supplert med uttrykket "eller mastergrad i rettsvitenskap".

Endeleg inneheld proposisjonen forslag til oppretting av enkelte feil i rettshjelploven og ein feil i loven om nordisk arrestordre.

Ingen av dei endringane som blir foreslått, vil ha økonomiske eller administrative konsekvensar av betydning.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppbøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, lederen Per Sandberg og Tor Sigbjørn Utsogn, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, merker seg at Høyesterett og Domstoladministrasjonen har tatt initiativ til de fleste av forslagene som nå foreligger, og at høringsinstansene i overveiende grad støtter forslagene.

Komiteen understreker betydningen av at det er høye krav til faglig standard og personlige egenskaper hos dommerne ved landets domstoler. Komiteen er av den oppfatning at karakterkravene i dagens lovverk har, blant flere faktorer, medvirket til dommernes og domstolens høye troverdighet og solide posisjon i samfunnet. Denne posisjonen må ikke svekkes. De generelt høye kravene til kvalifikasjoner som framgår av domstollovens § 55 andre ledd blir ikke endret. Komiteen merker seg også departementets presisering av at et bortfall av karakterkravene er av teknisk karakter, og at de ikke skal føre til realitetsendringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ønsker at departementet evaluerer effektene av bortfallet av karakterkravene fem år etter ikrafttredelsen av lovendringen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringar i domstolloven mv.
(sidegjøremål for dommarar m.m.)

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene blir det gjort følgjande endringar:

§ 54 skal lyde:

Høyesterettsdommere, førstelagmenn og lagmenn må ha fylt 30 år og ha juridisk *embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap*.

Lagdommere og tingrettsdommere må ha fylt 25 år og ha juridisk *embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap*.

Dommerfuldmægtiger maa ha fylt 21 aar og ha juridisk *embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap*.

§ 121 c første ledd skal lyde:

En dommer i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene, jordskifteoverrettene og jordskifterettene må søke om godkjenning for sidegjøremål

1. som kan medføre at dommeren mer enn leilighetsvis kan bli inhabil
2. som kan medføre at arbeidet i dommerstillingen hemmes eller sinkes
3. i kollegiale forvaltningsorganer hvor det er sannsynlig at avgjørelsen kan bli brakt inn for domstolene til overprøving
4. i privat eller offentlig næringsvirksomhet
5. *om granskning*
6. i private tvisteløsningsnemnder og
7. *som* medlem i voldgiftsrett

§ 121 d skal lyde:

Godkjenning av dommeres sidegjøremål gis av domstoladministrasjonen. Domstoladministrasjonen kan delegere til domstollederen å treffe vedtak i saker om godkjenning. *For dommere i Høyesterett godkjennes sidegjøremål av justitiarius.*

For saker om godkjenning gjelder forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, *likevel slik at vedtak av domstoladministrasjonen og vedtak av justitiarius i Høyesterett ikke kan påklages.*

§ 218 andre ledd nr. 1 skal lyde:

1. Den som har juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*, men ikke har advokatbevilling, kan yte rettshjelp.

§ 219 tredje ledd skal lyde:

Advokatbevillingsnemnden kan nedlegge forbud mot at en person som har juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*, yter rettshjelp etter § 218 annet ledd nr. 1, og kan tilbakekalle tillatelser gitt i medhold av § 218 annet ledd nr. 3 og 4, dersom vedkommende har gjort eller gjør seg skyldig i forhold som gjør vedkommende uskikket eller uverdigg til å yte rettshjelp eller vedkommende overtrer bestemmelser gitt i medhold av første eller annet ledd eller vilkår eller begrensninger som nevnt i første ledd fjerde punktum.

§ 220 andre ledd nr. 1 og 2 skal lyde:

1. at vedkommende har bestått juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*, og
2. at vedkommende i til sammen minst to år etter embetseksamen *eller mastergrad* har vært i virksomhet

- a. som autorisert fullmektig hos en advokat som selv utøver advokatvirksomhet,
- b. som dommer eller dommerfullmektig,
- c. i en stilling ved påtalemyndigheten der behandling av rettssaker inngår som en vesentlig del, eller
- d. som universitetslærer i rettsvitenskap.

§ 223 andre ledd andre punktum skal lyde:

Fullmektigen må ha juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*, og det må godtgjøres ved politiattest at vedkommende har ført en hederligandel.

§ 241 første ledd skal lyde:

Når denne eller annen lov krever juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap* for utnevning til embete eller tilsetting i stilling, kan vedkommende styresmakt i særlige tilfelle godta tilsvarende juridisk eksamen i utlandet, såfremt det godtgjøres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i norsk rett. Avgjørelsen tas etter en samlet vurdering av den avlagte eksamen og vedkommendes virksomhet, særlig her i landet, eventuelt supplert med en *prøve*.

II

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp blir det gjort følgende endringer:

§ 11 andre ledd nr. 5 skal lyde:

5. *for arbeidstaker i sak etter arbeidsmiljøloven om et arbeidsforhold består eller om erstatning i forbindelse med opphør av et arbeidsforhold.*

§ 27 andre ledd skal lyde:

For anke etter første ledd gjelder reglene i *tvisteloven* og domstolloven dersom ikke annet følger av paragrafen her.

III

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker blir det gjort følgende endringer:

§ 55 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. politimestrene, visepolitimestrene, sjefen og den assisterende sjefen for Politiets Sikkerhetstjeneste, sjefen og den assisterende sjefen for Nye Kripos, politiinspektørene, politiadvokatene, og politifullmektigene for så vidt de har juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap* og gjør tjeneste i embete eller stilling som er tillagt påtalemyndighet,

§ 55 andre ledd skal lyde:

Kongen kan bestemme at en politiembets- eller tjenestemann som nevnt i første ledd nr. 3 skal tilhøre påtalemyndigheten selv om han ikke har juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*. Det samme gjelder for tjenestemenn ved Statens Innkrevingsentral.

§ 56 første ledd skal lyde:

Riksadvokaten er embetsmann. Han må ha juridisk *embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap*. I forhold til regelen i Grunnloven § 22 betraktes han som overøvrighet. Domstolsloven § 235 gjelder tilsvarende.

§ 57 første ledd andre punktum skal lyde:

De må ha juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*.

§ 67 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Etter generelle retningslinjer gitt av riksadvokaten kan politimesteren med skriftlig samtykke fra førstestatsadvokaten beslutte at også andre tjenestemenn med juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap* innen påtalemyndigheten i politiet skal ha slik myndighet.

§ 67 sjettede ledd tredje punktum skal lyde:

Lederen eller en annen i organet med juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap* som lederen gir fullmakt i henhold til generelle retningslinjer gitt av riksadvokaten, avgjør spørsmålet om tiltale når påtalespørsmålet ikke hører under Kongen i statsråd eller riksadvokaten.

§ 68 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Politimesteren kan, med skriftlig samtykke fra førstestatsadvokaten, bestemme at også andre tjenestemenn med juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap* i ledende stillinger innen påtalemyndigheten i politiet skal ha samme ankekompetanse som politimesterens faste stedfortreder.

§ 76 andre ledd andre punktum skal lyde:

Når særlige grunner foreligger, kan riksadvokaten overdra til en polititjenestemann som har juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*, men som ikke hører til påtalemyndigheten, å føre saker ved lagmannsrett eller ved tingrett.

§ 395 første ledd andre punktum skal lyde:

Kommisjonens leder, nestleder, ett annet fast medlem og to av varamedlemmene skal ha juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap*.

§ 399 andre punktum skal lyde:

Fem medlemmer hvorav tre med juridisk embetseksamen *eller mastergrad i rettsvitenskap* avgjør om begjæringen skal tas til følge.

IV

Lov 19. september 2008 nr. 77 om pågripelse og overlevering mellom de nordiske stater på grunn av straffbare forhold (nordisk arrestordre) § 24 nr. 3 opphevet kva gjeld endring i lov 13. juni 1975 nr. 39

om utlevering av lovbreakere m.v. (utleveringsloven) § 24 nytt fjerde ledd.

V

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) skal § 30 tredje ledd bokstav e lyde:

e) valuteringsdatoen, jf. § 27 *annet ledd*.

VI

1. Del I–III trer i kraft frå den tid Kongen bestemmer. Dei ulike føresegnene kan settast i kraft til ulik tid.
2. Del IV og V i lova trer i kraft straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 24. november 2009

Per Sandberg

leder

Anders B. Werp

ordfører